

Cím	<i>Speciális kutatás: tér – VÁROS -szövet, -réteg, -kép, eszme</i>
Kódok	M-DE-102
Hirdető	Mesterképzések Iskolája
Környezet	<u>Tantermi</u> / Stúdió, műterem vagy műhely / Külső helyszín /Online

Kurszus adatok			Tantárgy adatok			
Kurszus típusa	Kontaktóra	Otthoni munkaóra	Befoglaló tantárgy	Tantárgy típusa	Félév	Tantárgy kreditértéke
Gyakorlati	3	114	Speciális kutatás	Gyakorlati	2026-2027/1.	5

Ajánlás

Rövid leírás
A kurzus a város mint komplex térrendszer elemzésével, a városi tér értelmezésével foglalkozik. Az előadások és a szemináriumi foglalkozások elsősorban arra fókuszálnak, hogy a történeti folyamatok során kialakult térrendszerekben milyen változásokat okoztak a 20. század és a jelen városépítészeti-városfejlesztési törekvései, városideológiái, illetve a városi tér értelmezésével kapcsolatos elméletei. Mindezeket túl a kurzus választ keres azokra a kérdésekre is, hogy a városok térrendszerei miként válnak különféle társadalmi viszonyok és együttélési formák tükröképeivé, kulturális sajátosságok térbeli megnyilvánulásává, egymásra következő évszázadok újabb és újabb városeszményeinek lenyomataivá, művészi térkompozíciókká, épületek, tárgyak, közösségi hálózatok és szolgáltatások, természeti értékek komplex együttesévé, olyan együttesé tehát, mely a tervezőművészetek – legfőképpen az építészet, a tájépítészet, a design és a várostervezés – közös nagy feladatát jelentik. Fontos kérdéskört képeznek a városi anomáliák is: az, hogy miként veszíti el egy városrész intakt mivoltát, hogyan forgácsolódnak szét valaha nagyszerű városi térkompozíciók, hogyan alakítja át az ingatlanfejlesztési és várospolitikai gyakorlat egy település sajátos karakterét, térrendszerét, társadalmi összetételét, ökológiai állapotát, a lakóközösségek városhasználati szokásait és életminőségét. Az elemzések négy – a városi tér mibenlétének kérdésével szorosan összefüggő – kulcsfogalom köré fűződnek fel: városszövet, várossréteg, városkép, városeszme. Ma, amikor a városok világszerte egyre súlyosabb környezeti válsággal küzdenek, ez az elemzési szempontrendszer különösen fontosnak bizonyul.

Oktatók				
Oktató neve	Elérhetősége	Óraszám	BIO	Fogadóóra
Haba Péter	phaba@mome.hu	3		

Félév menete			
A kurzus formátuma		Órarendi időpontok	
A kurzus részben előadásokból, részben a hallgatók által megtartott <u>prezentációkból</u> , illetve a hozzájuk kapcsolódó szakmai beszélgetésekből, vitákból áll. Az oktatói előadások a fentiekben részletezett kérdéskört járják körül elsősorban nemzetközi példák alapján. A hallgatói prezentációk témája az oktatói előadásokhoz kapcsolódik: egy-egy budapesti (esetleg más hazai városban található) városrész, városi terület, utca vagy tér komplex elemzése lesz a kurzus négy kulcsfogalma – „városszövet, városréteg, városkép, városeszmé” – alapján. (A javasolt témákat a kurzus elején egyeztetjük!)			
Az egyes foglalkozások jellege és ütemezésük, tanári közreműködés jelölése			
Hetek	Dátum	Heti tartalom	Műhely/speciális terem
1		Tájékoztató, ténamegjelölés. Bevezető előadás: A városi tér értelmezése(i)	
2		A modernizmus és az Athéni Charta városépítészeti alapelvei	
3		Az új-brutalizmustól a strukturalizmusig. A modernizmus “belső” kritikája	
4		Kulturális folyamatosság, nyitottság, kontextus. Három posztmodern könyv a városokról és az építészetéről: Venturi, Rossi, Rowe–Koetter	
5		Posztmodern városépítészet. Berlin belvárosának rekonstrukciója az 1980-as és 1990-es években	
6		Theoretical Meltdown, New Pragmatism, Post-criticality: (város)építészeti gondolkodás a „nagy teóriák” után	
7		Regionalitás és regionalizmus: a hely és a lokalitás kérdése város és természet viszonyában	
8		A diszperz várostól a kompakt városon át a nemnövekedés urbanisztikájáig. Napjaink várostervezési és várospolitikai tendenciái	
9		Hallgatói prezentációk, konzultációk	
10		Hallgatói prezentációk, konzultációk	
11		Hallgatói prezentációk, konzultációk	
12		Hallgatói prezentációk, konzultációk	
13			
14			

15			
----	--	--	--

Kurzusteljesítés feltételei, követelmények és értékelés

A kurzus teljesítéséhez három feladat elvégzése szükséges:

- 1.) Hallgatói prezentációk a fentiek szerint. A hallgatók a kurzus kezdetekor közösen egyeztetett időpontokban, az október végi és novemberi órákon zajlanak majd. A körülbelül 30 perces prezentációknak mélyreható kutatómunkán, a vonatkozó szakirodalom feldolgozásán, illetve alapos terepvizsgálaton kell alapulnia, s informatív, gazdag képanyagot felvonultató vetítéssel kell összekapcsolódnia.
- 2.) Minden hallgatónak ki kell választania valamelyik hallgatótársa prezentációját és azt a prezentáció elhangzása után előszóban, 10 percben opponálnia kell, kérdéseket kell feltennie, gondolatokat kell hozzáfűznie. Javasolt a hozzászólásra való előzetes felkészülés: a prezentáló az óra előtt néhány nappal megküldheti az opponensnek a prezentációt és az előadás vázlatát/szövegét, akár közösen egyeztethetnek is.
- 3.) A hallgatók a prezentációk alapján egy darab 16.000–18.000 karakter terjedelmű, szakirodalmi hivatkozásokkal kiegészített és a felhasznált irodalom bibliográfiáját tartalmazó szemináriumi dolgozatot készítenek. A dolgozat terjedelme szóközőkkel, de a hivatkozások és a bibliográfia nélkül számítandó. A dolgozatokat egy közösen egyeztetendő 2027 januári határidőre kell beadniuk.

Követelmény, beadandó munka	Értékelés módja	Értékelés szempontjai	Leadási határidő, alkalom	Súly az érdemjegyen
Feltétel 1...				
Feltétel 2...				
Általános, átfogó feltételek				
pl. vizsgára bocsátás feltétele), szabadszavas leírás				

Jegyzetek és irodalom

Kötelező irodalom

Kurzus jegyzetei, prezentációi

Ajánlott irodalom

Batár Attila – Locsmándi Gábor: *Városaink az ezredfordulón*. Európai Füzetek 6. 1999.

Benkő Melinda – Fonyódi Mariann: *Glocal city. Kortárs európai városépítészet*. Terc Kiadó, Budapest, 2009.

Jelinek Csaba – Bodnár Judit – Czirfusz Márton – Gyimesi Zoltán: *Kritikai városkutatás*. L'Harmattan, Budapest, 2013. <https://mek.oszk.hu/15200/15271/15271.pdf>

Kovács Zoltán: Városok és urbanizációs kihívások Magyarországon. *Magyar Tudomány*, 178. évf. 3. sz. 302–310. http://epa.niif.hu/00600/00691/00162/pdf/EPA00691_mtud_2017_03_302-310.pdf

Losonczy, Anna Kornélia – Orbán, Annamária – Benkő, Melinda: Contemporary Decentralized Development of a Centrally Planned Metropolis: The Case of Budapest. *Urban Planning* 7. évf. 3. sz. (2022), 144–158.

https://www.researchgate.net/publication/361468743_Contemporary_Decentralized_Development_of_a_Centrally_Planned_Metropolis_The_Case_of_Budapest

Lukovich Tamás: *A posztmodern kor városépítészetének kihívásai*. Pallas Stúdió, Budapest, 2001.

Lynch, Kevin: *The image of the city*. The MIT Press, Cambridge, 1960.

Peters, Paulhans: *A város az emberért. Védőbeszéd a városi élet mellett*. Corvina Kiadó, Budapest, 1978.

Vidor Ferenc: *Képek és képtelenségek a városok világáról*. Terc Kiadó, Budapest, 2004.

Vidor Ferenc szerk., vál., bev.: *Urbanisztika. Válogatott tanulmányok*. Gondolat, Budapest, 1979.

Tanulási eredmények	
Tudás	1. Tájékozott a művészet-, építészet- és designtörténet és -elmélet főbb módszereit és elméleteit illetően. 2. Alapvető ismeretekkel rendelkezik a design és művészetek főbb elméleteiről, alapelveiről, stíluskorszakairól és irányzatairól, fontosabb alkotásairól.
Képesség	1. Felismeri a design, a művészetek, média és építészet által felvetett és megoldott vagy megoldandó problémákat, reflektál azokra. 2. Értékeli a design- és művészeti koncepciókat.
Attitűd	1. Kritikai érzékkel viszonyul a design és a művészetek történeti, valamint kortárs alkotásaihoz, a különböző tervezői/alkotói gyakorlatokhoz és eredményekhez.
Autonómia és felelősségvállalás	Felelősséggel és személyes autonómiával képes a kurzuson megszerzett ismereteket szakmai tevékenysége során alkalmazni.

Felmentés
Nem adható felmentés a kurzuson való részvétel és teljesítés alól. Felmentés adható egyes feladatok teljesítése alól, illetve egyes órákon való részvétel alól. Más, tevékenységgel egyes feladatok kiválthatók. Teljes felmentés adható. A teljes vagy részleges felmentés részleteit a hallgatónak az oktatóval és a szakvezetővel szükséges egyeztetnie.

Tantervi kapcsolatok		
Tantárgy	Kapcsolódó kurzusok (párhuzamosságok)	Kurzus érdemjegy aránya a tantárgyban
A tantárgy előfeltételei a tantervi háló szerint:	Szabadon választott esetén sajátos előfeltételek vagy a kurzus felvételére vonatkozó esetleges sajátos előfeltételek:	Szabadon választhatóként felvehető?

		Igen/Nem
--	--	----------

Mesterséges intelligencia használatára vonatkozó irányelvek és szabályok a kurzusban
A mesterséges intelligencia egyetemi használatára a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem Mesterséges Intelligencia és Plágiumszabályzata vonatkozik.

Alapanyagigény	Ki biztosítja?
Alapanyagigény 1...	Tech Park / Szak / Hallgató
Eszköz vagy anyagigény 2...	Tech Park / Szak / Hallgató

Egyéb információ, megjegyzések
Szabadszavas válasz szükséges, vagy üresen hagyható Amennyiben a kurzusra vonatkozik a Szellemi tulajdon-kezelési Szabályzat 6. § (1) kötelező elem: „A jelen kurzus, illetve az annak során végzett tevékenység az Egyetem 2021. szeptember 1-én hatályba lépett Szellemi tulajdon-kezelési Szabályzat 6. § (1) bekezdésének hatálya alá esik, így a résztvevő hallgatók a Szabályzat 6. § (3) bekezdésének megfelelően szerződést kötnek az Egyetemmel többek között arról, hogy a kurzus során előállított szellemi alkotásaikkal kapcsolatos vagyoni jogok, felhasználási jogok átadásra kerülnek az Egyetem részére a hivatkozott szerződésben meghatározott feltételek szerint. Továbbá, a Hallgató a teljes kurzussal kapcsolatban teljeskörű titoktartásra kötelezett - különösen a kurzus tárgyával, a tevékenységgel és az elkészült alkotásokkal, munkákkal, egyéb eredményekkel, továbbá azok elkészítésének körülményeivel kapcsolatban - így azokról információt mással nem közölhet, nem publikálhat, nem hozhat nyilvánosságra, kivéve, ha a kurzus elvégzéséhez aláírt írásbeli szerződésben ettől eltérően rendelkeznek. Fentiek elfogadása a kurzus felvételének alapfeltétele. A „tárgyfelvétel” menüpont kiválasztásával a hallgató kijelenti, hogy tudomással bír ezekről a körülményekről és a vonatkozó szerződés megkötésében közreműködik.